

УДК 070.13:327.88] "20"

МЕДІАТИЗАЦІЯ ТЕРОРИЗМУ: ПЕРЕДУМОВИ ТА НАСЛІДКИ

Юрій Мельник

Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Генерала Чупринки, 49, 79044, Львів, Україна
e-mail: melnykiurii@gmail.com

У статті розглянуто медійний аспект тероризму як явища нашого часу. На конкретних прикладах показано, що медіа суттєво перебільшують терористичну загрозу. З'ясовано, що симулякр тероризму вигідний як самим ЗМІ, які здобувають рейтинги на висвітленні кривавих подій та катастроф, так і політичним елітам, які використовують справжні та вигадані загрози з власною метою.

Ключові слова: тероризм у медіях, індустрія страху, 11 вересня, свобода vs. безпека, обмеження свободи слова.

Медійний характер тероризму

Історію сучасного тероризму заведено відраховувати від 11 вересня 2001 року. Цей день був одразу ж означений як «день, у який світ змінився» (*The Economist* [1]), – перш за все через різке і раптове зростання значення тероризму як чинника у планетарних процесах. Завдяки тому, що момент врізання літаків у будівлі Всесвітнього торгового центру було відзнято на камеру, цей теракт отримав потужний медійний супровід, давши таким чином початок новій епісі медійного тероризму, функція якого – шокувати, залякати глобального глядача відеокартинкою, змусити його відчутти себе потенційною мішенню нових терактів. **Мета статті** – з'ясувати передумови та наслідки медіатизації тероризму.

Теракт 11 вересня остаточно закріпив за тероризмом його принципову спрямованість проти цивільних, ні в чому не винних, найчастіше – випадкових людей. На відміну від ірраціонального тероризму XXI ст., політичний тероризм XIX ст. та більшої частини XX ст. був логічним, раціонально вмотивованим, адже був спрямований проти еліти того правлячого режиму, проти якого вів боротьбу (у крайньому разі – проти союзників цієї еліти). Анархісти, соціалісти, комуністи, націоналісти, – як поодинці, так і члени терористичних організацій, – які використовували терор у боротьбі за свої політичні цілі, зазвичай обирали мішенню політиків, президентів, монархів, суддів, чиновників, військових, представників сил правопорядку тощо. Свідомі атаки на ні в чому не винних цивільних були радше винятком із правила у межах тих чи інших терористичних практик XIX–XX століть. Дивно, що цієї принципової відмінності не бачить ні альтернативне іспанське видання *La Gaceta*, за яким «радикальні ісламісти зайняли місце, яке раніше займала IRA у Сполученому

Королівстві чи ЕТА в Іспанії» [2], ні Йоган Гері Блад (*Independent*), який в об'ємній статті «Кров, лютя та історія: перші у світі терористи» проводить численні паралелі між сучасним «джихадизмом» та анархістським рухом XIX ст., який, на його думку, був «таким же нігілістичним» і «таким же смертоносним» [3].

Зате нову якість тероризму XXI ст. дуже точно описав бразильський публіцист Жозе Вільям Везентіні – примітно, що зробив він це ще у жовтні 2001 року, коли матеріалу для розмислів і висновків було обмаль. Проникливий Везентіні пише про «постмодерний тероризм», відмінний від попередніх своїх форм: історичні терористи мали чітко означений політичний порядок денний, пишались своєю діяльністю та вірили, що народ їх підтримує, натомість новий тероризм (постмодерний, глобальний) не має чіткої політичної мети, і не обов'язково знаходяться ті, хто бере на себе відповідальність за теракти. Старі терористи були націлені на ліквідацію стратегічних фігур, уникаючи невинних жертв, у той час як для нового тероризму немає невинних. Серед інших характеристик, які Везентіні дає постмодерному тероризму (консерватизм, глобальність тощо), нас особливо цікавить його твердження, за яким «убивство сотень або тисяч людей привертає увагу засобів масової інформації, і саме це є однією з найбільших турбот постмодерного тероризму». Ще до серйозного прогресу в розвитку Інтернету та до появи соціальних мереж Везентіні заводить мову про «симбіотичний зв'язок між «новим тероризмом» та «новими медіями»: і той, і інші мають глобальний характер та орієнтовані на міжнародну громадську думку (яка, що логічно, сильніша та впливовіша в розвинутих країнах), без якої вони б не існували; і той, і інші зацікавлені в сенсаційності, у трагічних подіях, які потрібно постійно відтворювати, щоб привертати увагу громадськості (як відомо, історія про бійню є «значно рейтинговішою [ibore]», ніж історія про об'єднання Європи або про списування боргів деяким бідним країнам)» [4].

Акценти, які 2001 р. гарячими слідами теракту 11 вересня розставив Везентіні, – відсутність чіткої політичної мети¹, принципова націленість на цивільні мішені, значно більша порівняно з історичним тероризмом медійна спрямованість – залишаються ключовими характеристиками тероризму до сьогодні.

Індустрія страху

Давно помічено, що антитерористична істерія у медіях здебільшого має ірраціональний характер. Як справедливо відзначив скептичний до цього дискурсу мексиканський журналіст Оскар Бесерра, «імовірність стати жертвою терористичного акту є такою ж низькою, як і стати жертвою атаки акули» [6]. Або, як зауважує сербський політичний аналітик Мірко Даутович, терористичні напади в Європі сьогодні призводять до значно меншого числа жертв, ніж це було 30 або 40 років тому у часи ІРА або ЕТА, або інших терористичних груп [7].

Для простеження механізму, за яким цілком виправданий медійний резонанс, спровокований терористичною атакою, переростає в істерію, візьмімо до уваги теракт у Ніцці 14 липня 2016 р. Як відомо, 31-річний француз туніського походження

¹ Після терактів у Парижі 13 листопада 2015 р. іспанський експерт Ігнасіо Сембреро (El Esraño) намагався логічно пояснити атаку терористів саме у Франції активною участю цієї країни в екстериторіальних операціях, зокрема в Іраку та Сирії [5]. Однак аргументи цього стибу закінчуються, коли доводиться пояснювати приписувані їм крупні та дрібні теракти в Іспанії, Данії, Швеції, Бельгії тощо.

Мохамед Ляуейж-Булель, в'їхавши на вантажівці в натовп, убив 84 людини. Вже 16 липня світові ЗМІ поширюють повідомлення, що відповідальність за теракт у Ніцці взяла на себе «Ісламська Держава» (Даеш, ІД). Цікаво, що при цьому *France 24* [8] посилаються на інформаційне агентство ІД під назвою *Amiq* – так, ніби це достовірне джерело інформації, яке повідомляє правду про ІД й від імені ІД. Характер посилань мало чим відрізняється від аналогічних посилань на *AFP* чи на *Reuters*, до яких ми звикли у ЗМІ. Деякі медіа, наприклад сайт *SITE Enterprise*, посилається також на пов'язане з ІД *Bayan Radio* [9]. Цей сайт, який постулює себе як антитерористичний, по суті робить рекламу ісламістським ресурсам [10]. Навіть якщо припустити, що ці джерела поширюють достовірну інформацію, мало кого здивувало, що ІД лише через два дні взяла на себе відповідальність за теракт у Ніцці. Навпаки, французькі та світові мейнстрімові медіа кинулися логічно пояснювати цей нюанс, зокрема експерт Вассім Наср в ефірі *France24* (який також запевнив, що організатор терактів – саме ІД [11]). У цьому ж намагається переконати своїх читачів французька версія *Huffington Post* [12].

По всій планеті розійшовся меседж про «жах», «смерті у Ніцці», «жахливу терористичну атаку» та «ніч терору» (див. огляд преси на *France24* [13]). Заголовки повідомляли: «Різанина у Ніцці» (*Le Dauphiné*), «Атака на Ніццу» (*DNA*), «Різанина» (*Vosges Matin*), «Жах у Ніцці» (*Le Bien Public*), «Атака вантажівкою на французький натовп» (*New York Times*), «Близько 80 загиблих у Ніцці через наїзд вантажівки на натовп» (*ABC*), «Бійня у Ніцці» (*Corriere della Sera*), «Нова терористична бійня у день національного свята Франції» (*El País*). Ще більшою мірою порівняно із заголовками поширенню страху сприяють криваві світліни на передовицях провідних видань світу, які з'явилися наступного дня після теракту: вулиця, вкрита тілами жертв, лобове скло вантажівки, продірявлене кулями поліцейських, сльози родичів та близьких загиблих [14].

Попри панічний характер висвітлення теракту в Ніцці та його наслідків (паніка – саме те, чого домагаються ініціатори теракту), масштаб медійного образу цієї трагедії все ж відповідає значимості події з огляду на кількість жертв, час, місце і спосіб атаки. Однак часто статусу значної терористичної атаки надають інцидентам, висвітлення яких за звичайних обставин (поза контекстом терористичної параної) не вийшло б за межі регіональних медіа. Відсвіжити образ ІД у Німеччині та надати теракту в Ніцці статусу загальноєвропейського допомогли події у потязі у м. Вюрцбургу, коли в ніч на 18 липня 2016 р. сімнадцятилітній афганський біженець Ріаз Хан Ахмадзай атакував із ножом та сокирою пасажирів потяга. Єдиною летальною жертвою інциденту був сам нападник, який перед тим, як його ліквідували німецькі оперативники, встиг поранити п'ятьох людей. Та все ж вюрцбурзький потяг потрапив на перші шпальти провідних німецьких газет. У *FAZ* Яспер фон Альтенбокум зробив з епізоду в потязі далекосяжні висновки: «Вюрцбурзька атака сокирою показує, що політика інтеграції дійшла до своєї межі» [15]. Згодом стало відомо про мученицьке відео нападника, сповнене ісламістської риторики, а також з'явилися твердження про стосунок нападника до ІД. Це надало події (хоч і кривавій, але пересічній) світового розголосу – вже 20 липня про неї можна було детально почитати на новинних ресурсах від Австралії [16] до Латинської Америки [17].

Схожий сценарій повторюється через рік: 17 серпня 2017 р. був здійснений теракт у Барселоні (15 убитих, 131 поранений). Наступного дня провідні медіа світу від

Канади [18] до ПАР [19] докладно обговорювали новину про вісімнадцятирічного громадянина Марокко з ножем, який убив двох людей у м. Турку (Фінляндія) та інші аналогічні події в Німеччині та Росії.

Напрошується висновок: у матриці тієї істерії, яка накриває інформаційний простір після великих терактів, медіа, посадивши читачів на наркотик сенсаційності, схильні подавати дрібні теракти як крупні. Нагнітання нервової атмосфери (особливо у розвинених країнах, де інших проблем обмаль) вигідне політичній еліті, яка, управляючи соціумом, змушена шукати шляхи консолідації та мобілізації, а також вигідна медіям, у яких завдяки надзвичайним ситуаціям ростуть рейтинги².

Бенефіціари антитерористичної істерії

У провідних виданнях можна знайти розуміння того, що надмірне акцентування на тій фізичній та моральній шкоді, якої завдали терористи, грає на руку терористам, а інформаційна блокада та ігнорування значною мірою нівелюють їхні досягнення (Георг Масколо та Пітер Нойман, *Süddeutsche Zeitung* [21]), та що «тероризм – це такий різновид війни, який робить медіа оголошеного ворога своєю зброєю» (Тьєррі Червель, *Die Welt* [22]). Однак така позиція, беручи до уваги медійну практику, не є домінантною, навпаки. Багато хто з медіаекспертів докоряє ЗМІ за спекуляції на темі тероризму, зокрема канадський журналіст Гвінн Даєр: «Те, через що «загроза тероризму» виглядає великою на Заході, – природне людське зацікавлення насильством. Медіа знають свою аудиторію, і вони не можуть протистояти цьому апетиту... Таким чином, засоби масової інформації рефлексивно, інстинктивно роздувають цю загрозу, а людям, які не розуміють статистику (тобто майже всім), тероризм починає видаватися дуже важливим» [23]. Про це ж 2001 р. писав згадуваний бразильський учений Жозе Везентіні: «Достатньо зауважити, що у дні та тижні після нещодавніх терористичних атак у Сполучених Штатах деякі телевізійні мережі досягли дуже високих і нетипових рейтингів (що дає їм змогу встановлювати вищі ціни за хвилину реклами і, як наслідок, заробляти більше) – на різку противагу цінам на акції компаній загалом (головним чином авіаційних та страхових), які різко впали за цей період» [4].

Роздутий медійний образ тероризму не лише забезпечує засобам масової інформації велику кількість кліків (переглядів, продажів) та високу ціну реклами, а й додає ваги спецслужбам, покликаним боротися з терористичною загрозою. Роль спецслужб у виникненні та функціонуванні тероризму як феномену досі не є до кінця з'ясованою. Після мало не кожного більш-менш помітного теракту з'являється його спецслужбістська версія, яку заведено називати конспірологічною. Деякі дослідження, в яких обстоюється теза про внутрішню інспірованість тих чи інших терористичних атак («inside job»), виглядають доволі переконливо. Справді, саме спецслужби є підстави підозрювати якщо не в безпосередній організації терактів (як це робили Тьєррі Мейсан [24] у книзі «9/11: велика брехня» і Олександр Литвиненко [25] у книзі «ФСБ підриває Росію»), то принаймні у створенні умов для виникнен-

² Російський політолог Катерина Шульман: «Торгівля страхами – це взагалі один із кращих бізнесів у світі... Різні групи інтересів продають загрози державі і отримують за це частку з бюджету. ЗМІ продають загрози громадянам, за це отримують свою частку і рейтинг. Відповідно, громадяни продають загрози один одному в соціальних мережах і теж отримують увагу і ось це приємне відчуття якоїсь надзвичайності» [20].

ня терористичних організацій, здатних непокоїти аполітичних обивателів. Про це можна почитати в текстах румунського перебіжчика Іона Пачепи [26], згідно з якими ісламський тероризм створило КГБ, або ж у текстах Джульєтто К'єзи [27], який аналогічні звинувачення висуває західним спецслужбам.

Головним аргументом на користь внутрішньої інспірації терористичних атак проти цивільного населення є те, що вони (атаки) найчастіше не приносять нічого тим, від чийого імені здійснюються, натомість вигідні керівництву держав, громадяни яких стають їх об'єктом. Терористичні атаки, по-перше, провокуючи медійний резонанс планетарного масштабу, налаштовують світову громадську думку проти терористів та сил, які ці терористи нібито представляють; по-друге, теракти є хорошим мобілізаційним чинником для дійсних, гаданих та потенційних жертв терактів, сприяють згуртуванню суспільства, міжнародному порозумінню на ґрунті боротьби з тероризмом; по-третє, теракти розв'язують руки державам, проти цивільного населення яких вони були здійснені, дають їм право на відсіч у вигляді антитерористичних операцій, війн, повалення режимів тощо;

Вибухи в житлових будинках у Росії 4-16 вересня 1999 року дали уряду на чолі з прем'єр-міністром Путіним карт-бланш на Другу російсько-чеченську війну, внаслідок якої було ліквідовано суверенітет республіки Ічкерії. Теракти 11 вересня 2001 р. в США стали приводом для американських інтервенцій в Афганістан та Ірак. Систематичні теракти у благополучних, аполітичних, неохочих до війни західних суспільствах виправдовують участь цих країн у військових операціях: «Данія готова відправити винищувачі F16 та 400 військовослужбовців до Іраку та Сирії для боротьби з угрупованням «Ісламська держава»...» (*The Local* [28]); «Канадські війська в Іраку збільшують тиск на ІДІЛ вздовж сирійського кордону» (*CBC News* [29]). Ще більшою мірою це стосується більших геополітичних гравців на зразок США, Франції чи Великобританії, – після резонансних терактів у Парижі 13 листопада 2015 р. провідні медіа цих країн висловлювали готовність до активних військових дій: «Щоб перемогти ІДІЛ в Сирії та Іраку, буде потрібна наземна операція сил НАТО» (Roger Cohen, *The New York Times* [30]); «Французькі лідери зуміли знайти правильні слова, але як завжди, без дій, які б їх супроводжували. Адже сама Франція не зможе знищити Даеш. Ця війна світова, і Париж потребує союзників» (Éric Chol, *Courrier international* [31]); «Кемерон каже, що настав час Британії почати бомбардування ІДІЛ у Сирії» (*Daily Mail* [32]). Звісно, що у ЗМІ фігурували й протилежні думки³, однак уже сама ця дискусія пропихає у вікно Овертона можливість нової крупномасштабної війни на Близькому Сході за участю широкої натівської коаліції.

Після теракту в Барселоні помітно посилюються сепаратистські настрої в Каталонії. Це було чітко помітно на антитерористичних заходах у Барселоні, зокрема докорах мадридському уряду за торгівлю зброєю із Саудівською Аравією, яка в свою чергу підтримує тероризм [34]. Це приклад того, як із допомогою терористичних атак можна впливати на долю цілої країни.

Попри сказане, звинувачення спецслужб в інспіруванні тих чи інших терактів залишаються недоведеними гіпотезами. Зате не викликає сумнівів ріст повно-

³ Жерар Мерік-Кадурель: «Усі наші засоби і вся наша енергія повинні бути спрямовані на укріплення нашої національної безпеки, на захист наших республіканських цінностей, на покращення нашого суспільства, а не на ведення марної війни на територіях, які не є нашими, граючи в «учнів чаклуна»» [33].

важень і впливу силових структур унаслідок зростання терористичної загрози (від кого б вона не походила). З поширенням терористичних атак, урізноманітненням та спрощенням методів їх здійснення на перший план виходить турбота про безпеку. Оскільки в ім'я безпеки найпростіше змусити громадян відмовлятися від їхніх прав і свобод, актуальний на сьогодні тренд боротьби з тероризмом поступово надасть спецслужбам широкі повноваження, стане приводом для втручання в особисте життя громадян, спостереження за їхньою інтернет-активністю, для тотального стеження з допомогою камер, прослуховувальних пристроїв тощо: «Через європейські терористичні атаки аеропорт Швехат поблизу Відня з грудня введе біометричну систему розпізнавання обличчя, з допомогою якої будуть перевіряти пасажирів з-поза Шенгенської зони» (*Kitekintő* [35]); «У Франції сотні людей, включаючи дітей, були звинувачені у «виправданні тероризму» – наприклад, за розміщення повідомлень у *Facebook*, які не заохочували насильства» (*EurActiv* [36]).

У провідних західних демократіях уже сьогодні чітко простежується суперечність між намаганням спецслужб посилити контроль за людьми (відеокамери на вулицях та у громадських місцях, бази даних, превентивні арешти) та ініціативами громадянського суспільства відстояти приватність перехожого [див.: 37]. Дискусії з цього приводу активно ведуться у пресі: Томас Кьоніг (*Die Zeit*) бачить у надмірних заходах безпеки загрозу для свободи як ключового елемента демократії [38], в той час як Robert Robb (*Real Clear Politics*), навпаки, твердить, що «безпека насправді є передумовою свободи» [39].

Та ж дискусія точиться і в загроженій тероризмом Росії. Російський силовий апарат, значно незграбніший за свої західні аналоги, більш явно і грубо використовує антитерористичні претексти для посилення контролю за суспільством. У відповідь свідомі громадяни виходять на мітинги за вільний Інтернет, а Володимир Познер називає страх і контроль за приватним життям людей частковою перемогою терористів [40]. З іншого боку, головний редактор *Russia Today* Маргарита Сімонян, одна з найвпливовіших медійних персон країни, після теракту в Ніцці сказала: «Не хочеться жити у світі, де ти позбавлений своїх свобод. Але, як виглядає, зараз слід чимось жертвувати, слід це [тероризм – Ю. М.] якось викоринити. Скільки на це піде: 5 років, 10 років, 15 років?». І трохи далі: «Я думаю, весь світ у якийсь момент буде змушений зробити це [пожертвувати своєю свободою заради безпеки – Ю. М.]» [41].

Беручи в цілому, у дилемі «свобода vs. безпека» медіа віднаходять значно більше аргументів на користь першої, однак якщо в майбутньому терористична загроза посилиться, то зміниться й конфігурація сил у цій дискусії.

Висновки

Порівняно з тероризмом попередніх епох, сучасний («модерний») тероризм відзначається відсутністю чіткої, логічно вмотивованої мети, принциповою націленістю на цивільні мішені, виразною медійною спрямованістю. У XXI ст. тероризм стає перш за все медійним феноменом. Медіа схильні нагнітати антитерористичну істерію, роздувати небезпеку, створювати нервову атмосферу навколо терористичної проблеми. Окреслена медійна політика вигідна і медіям, які в такий спосіб здобувають рейтинг, і політичній еліті, яка отримує змогу консолідувати суспільство навколо образу ворога, вдаватися до непопулярних заходів.

Роль спецслужб в організації терористичних атак залишається нез'ясованою, хоча гіпотеза про їхню причетність до принаймні деяких, найбільш резонансних та консеквентних терактів (з погляду принципу *сui prodest*) виглядає більш ніж імовірною. Так чи інакше, повноваження спецслужб суттєво зростають унаслідок посилення справжніх чи вигаданих терористичних загроз – боротьба за безпеку соціуму обертається звуженням громадянських прав, втручанням у приватну сферу, обмеженням свободи слова.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. The day the world changed // *The Economist*. – 2001. – Sept. 13. – Available from: goo.gl/Lpgo8
2. ¿Es el islam un peligro para Occidente? // *La Gaceta*. – 2016. – 13 jul. – Accesible: goo.gl/kDhqNJ
3. Hari J. Blood, rage & history: The world's first terrorists / Johann Hari // *Independent*. – 2009. – Oct. 11. – Available from: goo.gl/vbJkjH
4. Vesentini J. W. Terrorismo e Nova Ordem Mundial – alguns comentários / José William Vesentini // *Geocrítica*. – 2001. – 17 a 21 de out. – Acessível: goo.gl/xN2jFX
5. Cembrero I. Francia, objetivo número uno / Ignacio Cembrero // *El Español*. – 2015. – 14 nov. – Accesible: goo.gl/yQGIWg
6. Becerra O. Terrorismo en México: amenaza real o imaginada / Oscar Becerra // *Nexos*. – 2017. – 6 mzo. – Accesible: goo.gl/8zMR1J
7. Dautović: Manje žrtava terorizma u Evropi danas nego '70 // *N1*. – 2017. – 8. avgust – Dostupan: goo.gl/KjKRHx
8. En direct: l'EI revendique l'attentat de Nice via son agence Amaq // *France 24*. – 2016. – 16 Juil. – Disponible: goo.gl/EuVjyC
9. IS Includes Claim for Nice Attack in Bayan Radio News Bulletin, Warns «Crusader States» Not Safe from Fighters // *SiteIntelGroup*. – 2016 – July. 16. – Available from: goo.gl/dDjwuz
10. IS' 'Amaq Publishes Infographic on IS-claimed Attacks in Bangladesh in 2016 // *SiteIntelGroup*. – 2016 – July 14. – Available from: goo.gl/xF32XA
11. Pourquoi le groupe Étatislamique a mis du temps à le revendiquer ? // *France 24*. – 2016. – 16 juil. – Disponible: goo.gl/gnziuB
12. Herreros R. Daech opportuniste? Pourquoi la revendication de l'attentat de Nice est très sérieuse / Romain Herreros // *Le Huffington Post*. – 2016. – 16 juil. – Disponible: goo.gl/ebLrqq
13. 'Horror in Nice' // *France24*. – 2016. – 15 juil. – Disponible: goo.gl/X4TFTt
14. La Une des journaux après l'attentat de Nice // *L'Alsace*. – 2016. – 16 juil. – Disponible: goo.gl/ux5kx5
15. Altenbockum Jasper von. Es geht nicht nur um mehr Polizei / J. von Altenbockum // *Frankfurter Allgemeine Zeitung*. – 2016 – 19. Juli. – Verfügbar: goo.gl/NUI7Gg
16. Man carrying an axe attacks passengers on German train: reports // *news.com.au*. – 2016 – July 20. – Available from: goo.gl/dNqCuq
17. Un joven afgano atacó con un hacha en un tren alemán // *Clarín*. – 2016. – 18 jul. – Accesible: goo.gl/ComT2V

18. Forsell T. Knife attacker in Finland targeted women: police / Tuomas Forsell, Lefteris Karagiannopoulos // *The Globe and Mail*. – 2017. – Aug. 18. – Available from: goo.gl/NsRNpW
19. Two killed in Finnish stabbing attack // ENCA – 2017. – Aug. 18. – Available from: goo.gl/tViKHh
20. Бычкова О. Особое мнение. Екатерина Шульман / Ольга Бычкова // *Эхо Москвы*. – 2016. – 14 октября. – Режим доступа: goo.gl/tjb2UT
21. Mascolo G. Warum sich die Berichterstattung über Terror ändern muss / Georg Mascolo, Peter Neumann // *Süddeutsche Zeitung*. – 2016 – 7. Aug. – Verfügbar: goo.gl/2JNqzF
22. Chervel T. So nützen die Medien dem modernen Terrorismus / Thierry Chervel // *Die Welt*. – 2016. – 27. Juli. – Verfügbar: goo.gl/v8jMjR
23. Dyer G. Terrorism: a sense of proportion / Gwynne Dyer // *Cyprus Mail*. – 2017. – Aug. 23. – Available from: goo.gl/hD45Vg
24. Meysan T. L'effroyable imposture: 11 septembre 2001 / Thierry Meysan. – Paris: Carnot, 2002.
25. Литвиненко А. ФСБ взрывает Россию: Федеральная служба безопасности – организатор террористических актов, похищений и убийств / Александр Литвиненко, Юрий Фельштинский. – Нора-Друк, 2006.
26. Пасепа I. Disinformation: Former Spy Chief Reveals Secret Strategies for Undermining Freedom, Attacking Religion, and Promoting Terrorism / Ion Пасепа, Ronald J. Rychlak. – WND Books, 2013.
27. Chiesa G. Cronache marxziane / Giulietto Chiesa. – Roma: Fazi Editore, 2005.
28. Denmark to send F-16s and troops into Syria // *The Local*. – 2016 – Mar. 4. – Available from: goo.gl/679pgp
29. Berthiaume L. Canadian troops in Iraq mount pressure on ISIS around Syrian border / Lee Berthiaume // *CBC News*. – 2017. – Feb. 20. – Available from: goo.gl/Jmj8GG
30. Cohen R. To Save Paris, Defeat ISIS / Roger Cohen // *The New York Times*. – 2015. – Nov. 14. – Available from: goo.gl/uGQcbV
31. Chol E. Editorial. La France si seule / Eric Chol // *Courrier international*. – 2015. – 16 nov. – Disponible: goo.gl/Lu1gq4
32. Chorley M. 'We cannot dodge this forever'... / Matt Chorley // *Daily Mail*. – 2015. – 18 nov. – Available from: goo.gl/UC4jgo
33. Méric-Cadourel G. La guerre contre Daesh ou une troisième guerre mondiale annoncée? / Gérard Méric-Cadourel // *Agora Vox*. – 2015. – 2 dec. – Disponible: goo.gl/xwxmiq
34. Segura C. Barcelona protesta contra el terror entre abucheos al Rey y 'estelades' / Cristian Segura // *El País*. – 2017. – 27 agosto. – Accesible: goo.gl/3axhol
35. Arcfelismerő rendszert vezetnek be a bécsi reptéren // *Kitekintő*. – 2017. – július 20. – Elérhető: goo.gl/jd8oQ8
36. Boj proti terorizmu rozkladá ľudské práva v Európe // *EurActiv*. – 2017. – 19 januar. – Dostupan: goo.gl/m4Pfyd
37. Новые террористические вызовы: что на них отвечают в разных странах // *Эхо Москвы*. – 2017. – 27 авг. – Режим доступа: goo.gl/aLbW8w
38. König Th. So schafft sich unsere Demokratie ab / Thomas König // *Die Zeit*. – 2015. – 20 Nov. – Verfügbar: goo.gl/csi4bB
39. Robb R. On Terrorism, It's Not Freedom vs. Security / Robert Robb // *Real Clear Politics*. – 2013. – May 13. – Available from: goo.gl/Sp4kRB

40. Познер В. О том, что в какой-то степени террористы победили / Владимир Познер // Познер Online. – 2017. – 27 мар. – Режим доступа: goo.gl/FxSDRX
41. Пашина О. Особое мнение. Маргарита Симонян / Оксана Пашина // Эхо Москвы. – 2016. – 15 июл. – Режим доступа: goo.gl/hWLgEZ

THE MEDIATIZATION OF TERRORISM: PREREQUISITES AND CONSEQUENCES

Iurii Melnyk

Ivan Franko National University of Lviv

Chuprynky Str. 49, 79044, Lviv, Ukraine

e-mail: melnykiurii@gmail.com

The article considers the media aspect of terrorism as a phenomenon of our time. Compared to the terrorism of previous epochs, the «modern» terrorism is marked by the lack of clear, logically motivated goals, the deliberate targeting of civilians and the expressive mediatization.

In the 21st century terrorism becomes primarily a media phenomenon. The article shows on the examples that the media tend to sensationalize and exaggerate the terrorist threat, to incite anti-terrorist hysteria, to inflate the danger and to create a nervous atmosphere around the terrorist problem. It is clarified that the simulacrum of terrorism is beneficial to the mass media themselves, which receive ratings on the coverage of bloody events and disasters, as well as to the political elites who use real and alleged threats for their own purposes. First of all, they get the opportunity to consolidate society around the enemy image and resort to unpopular measures.

The role of special services in the organization of terrorist attacks remains unclear, although the hypothesis of their involvement in at least some of the most resonant incidents of terror (in terms of the «cui prodest» principle) seems more than likely. In one way or another, the special services' powers are going to be significantly increased as a result of the strengthening of genuine or alleged terrorist threats. The campaign for the safety of society turns into the limitation of civil rights, the interference in the private sphere, the restriction of freedom of speech.

Key words: terrorism in media, industry of fear, September 11th, freedom vs. security, restriction of freedom of speech.